

Slovenski dom

Stev. 109

V Ljubljani, sreda 15. maja 1940

Leto V

Holandska vojska je položila orožje

Holandska vlada je ta sklep sprejela, da bi obvarovala državo popolnega uničenja - Holandska ostane v vojnem stanju z Nemčijo

London, 15. maja. m. (Reuter.) Holandsko poslanstvo v Londonu je izdalo naslednje sporočilo: Glavni poveljnik holandskih čet je izdal dnevno povelje, ki zapoveduje ustavitve bojev. Povelje se glasi: Sklep za ustavitve bojev je bil sprejet 14. maja popoldne. Nemški vojski se je z velikim naskokom posrečilo prekorati mostove pri Verdiju in zavzeti Rotterdam. Tako je središče države odprto sovražniku. Glavnim močem holandske armade je grozila nevarnost z boka. V takih razmerah je vrhovno poveljstvo, da bi se izognilo popolnemu uničenju države, sklenilo, da je nadaljnji odpor proti sovražniku nekoristen. V duhu sklepa, ki ga je holandska vlada sprejela, bo Holandija še naprej ostala v vojnem stanju z Nemčijo. Boji v Zeelandu se nadaljujejo.

Holandski radio prenaša obvestilo holandskih oblastev o ustavitvi sovražnosti. Istočasno ko se prebivalstvo obvešča o tem sklepu, se tudi naproša, naj obvesti o tem vsa oblastva v onih krajih, v katerih bi se morda boji še vršili.

Berlin, 14. maja. (DNB.) Vrhovni poveljnik holandskih čet je odredil, da holandska armada zaradi udaje Rotterdamu in pričakovane zasedbe Utrehta in Haaga položi orožje. S tem je bila holandska država peti dan borbe, provocirane proti Nemčiji, prisiljena k udaji. Pokrajina Zeeland obsega otoke, nad katerimi nizozemski vrhovni poveljnik nima očitno nobene moči. Njihova zasedba po nemških četah je samo vprašanje dni. Ta velik uspeh je bil dosežen s sodelovanjem kopnih čet z nemškim letalstvom. Ta uspeh predstavlja vojno dejanje, edinstveno v zgodovini.

Amsterdam, 15. maja. o. Holandska vojska bo nadaljevala z odporom proti Nemčiji v jugozahodnem delu države ob ustju Rena in drugih velikih rek, v pokrajini Zeeland. Zdi se tudi, da bodo Holandi branili Amsterdam, zakaj preteklo noč je dala holandsko vrhovno poveljstvo povelje, zažgati vsa

ogromna skladišča bencina in nafte, ki leže na vodah okoli mesta. Gorivo se je razlilo po vodi in obdalo mesto z ogromnim pasom plamenov in dima, ki onemogoča akcijo nemških letal proti Amsterdamu.

London, 15. maja. (Havas.) Holandsko poslanstvo je izdalo poročilo, v katerem pravi, da je vrhovni poveljnik nizozemskih čet general Winkelman ustavil sovražnosti samo na kopnem. Njegovo dnevno povelje se ne nanaša na pomorske enote, ki nadaljujejo boj.

Navzlic povelju generala Winkelmanna, naj holandska vojska preneha z odporom, prihajajo poročila, da holandski oddelki po

raznih krajih države ne poslušajo vrhovnega poveljnika, marveč nadaljujejo z divjim odporom proti Nemcem.

Haag, 15. maja. AA. (Reuter.) Holandska radijska postaja v Hilversumu je objavila tole nujno poročilo nemškega generalnega poveljnika čet na Nizozemskem nemškemu zunanjemu ministru v Berlinu: Poveljnik mesta in amsterdamski župan sta me obvestila, da nemške čete o priliki vkorakanja v Amsterdam ne bodo naleteli na noben odpor. Izdani so vsi ukrepi, da bi se vkorakanje naših čet v Amsterdam izvedlo brez težav. Prebivalstvo bo stalo mirno. Takoj ko prispe poročilo, da

se nemške čete približujejo mestu, bodo zastopniki poveljnika mesta in župana ter nemški generalni konzul ali njegov namestnik sprejeli nemške čete.

Radijska postaja v Hilversumu pravi, da je nizozemski glavni poveljnik general Winkelman povabil nemško vrhovno poveljništvo, naj pošlje odposlance v Haag na pogajanja o ukrepih za ohranitev reda in varnosti v državi. Nizozemsko glavno poveljništvo je obvestilo nemškega poveljnika, da nemške letalske sile navede sporočilo, da so holandske čete položile orožje, še naprej bombardirajo holandsko pomorsko oporišče v Helderu.

Položaj na belgijskih bojiščih nespremenjen

Na črti Antwerpen, Bruselj, Sedan napovedujejo čez nekaj dni odločilno bitko - Sedan v francoski oblasti

Pariz, 14. maja. Havas. Sinočnje poročilo francoskega vrhovnega poveljništva pravi:

V Belgiji se severno od Meuse premikajo naše čete pod popolnoma normalnimi pogoji. Sovražnik je izvedel napade na dveh krajih našega bojišča. Bil pa je odbit s hudimi izgubami. Nemci so poskušali ob reki Meusi, južno od Namurja, na več krajih prekorati reko. Naše čete so izvedle protinapad ter se boji nadaljujejo v pokrajini Sedan, kjer se sovražnik z vsemi silami trudi prodreti. Zahodno od Meuze so sovražne čete izvedle več krajevnih napadov, ki so bili tudi odbiti z velikimi izgubami za sovražnika. Bojev se je udeležilo uspešno tudi naše letalstvo. Ponoči med 13. in 14. ter danes so bili izvedeni številni ogledniški poleti. Več naših bombnikov je uspešno izvedlo svojo nalogo ter napadlo strateške položaje in vojaške

konvoje. V zračnih bojih je bilo na našem ozemlju zbitih 15 sovražnih letal.

Bruselj, 14. maja. Havas. Sinoči je bilo izdano naslednje belgijsko uradno poročilo:

V noči med 13. in 14. majem so se belgijske sile umaknile v popolnem redu in brez izgub na nove položaje, kjer je organizirana nova obrambna črta po določenem operacijskem načrtu. Skupno z belgijskimi četami so zasedle te položaje tudi zavezniške čete. Trdnjava Namur se močno upira srčitem napadom mehaniziranih čet in bombnikov. Danes so naše letalske sile izvedle več ogledniških poletov pred belgijskimi položaji. Včeraj so se belgijske motorizirane enote ter konjenica odlično borile v pokrajini Gethe enako kakor leta 1914.

Pariz, 15. maja. o. Po zadnjih poročilih se položaj na belgijskih bojiščih, kamor neprenehoma prihajajo francoska in angleška ojačenja, včeraj ponoči ni nič spremenil. Zdi se, da je nemški pritisk nekoliko popustil in da so se začeli ločeni boji na posameznih delih belgijskih obrambnih črt. Do glavnega spopada med nemško vojsko in med zavezniškimi armadami pa bo po vsej priliki prišlo čez nekaj dni, in sicer na vsej črti od Antwerpena na severu, čez Namur, ki je v belgijskih rokah, Dinant, Sedan proti belgijsko-francosko-luksemburški meji, kjer legi Longwy in kjer se Maginotjeva linija obrne od nemške meje proti belgijski.

Jutranje francosko poročilo pravi, da je mesto Sedan še vedno v oblasti francoske vojske, dasi so ga Nemci včeraj silovito napadali, a so francoske motorizirane čete s pomočjo letalstva odbile vse njihove napade. Mesto Sedan leži med francosko utrjeno črto in med belgijsko mejo in so Francozi civilno prebivalstvo iz njega izselili že pred časom, ko je bilo pričakovati nemškega napada čez Belgijo in Luksemburg. V vojaškem pogledu mesto ne pomeni nič.

Včeraj popoldne so bili letalski alarmi v francoskih mestih Havre, Lyon, Lille, St. Etienne. Zavezniški bombniki so hudo poškodovali nemške

prometne zveze med Siegfriedovo črto ter belgijsko in holandsko mejo ter razganjali nemške ojačevalne kolone na tem predelu.

Berlin, 15. maja. o. Po uradnih nemških vesteh so se nemške čete med divjimi boji včeraj približale reki Meusi pri Namurju, Dinantu in Givetu v Južni Belgiji.

Odločujoči vojaški krogi zatrjujejo, da je treba za naslednjih 48 ur pričakovati odločilno bitko med Nemci in zavezniki. Do te borbe bo prišlo na črti od Anversa pa do Amurja. Nemški vojaški krogi trdijo, da je belgijska obrambna črta ob Albertovem prekopu popolnoma raztrgana in stem zapetena usoda utrdb okrog Liegeja, ki se še vedno trdovratno branijo.

Vesti 15. maja

Nemška vojska, ki koraka v Holandijo in Belgijo ter drugam, nosi zastave za bodočnost novega, boljsega sveta in srečnejšega življenja narodov, ko bo uničena Anglija in njeno kolonialno cesarstvo. Šele tedaj bo svet srečen in to po zaslugi Hitlerja, velikan nad velikan. V tem smislu je napisal v nemške liste članek voditelj narodnosocialistične Delovne fronte dr. Ley.

300.000 belgijskih žena, otrok, starčkov in ranjencev, ki so se morali umakniti, ko je Nemčija začela izvajati oboroženo varstvo, potuje zdaj v Francijo. To je razen umika španskih rdečih beguncev, ki jih je prišlo v Francijo 500.000, največji beg v svetovni zgodovini.

Švicarska vlada je za boj proti nemškim padalcem in proti domačim izdajalcem mobilizirala fante od 16. do 20. leta ter vse za aktivno vojsko nesposobne moške. Obramba je organizirana celo v najmanjših vaseh. Vsaka krajevna edinica ima pooblastilo, da ravna s padalci po lastni uvidenosti, kakor ji bodo pač narekovali okoliščine.

Italija naj bi bila od Španije zahtevala, da ji prepusti Balearske in Kanarske otoke, da bi tam uredila svoja oporišča, če bi se spustila v boj proti Angliji in Franciji. Hkratu so se razširile vesti, da se Anglija in Francija pripravljata na zasedbo španskih posestev v severni in srednji Afriki. Zdi se pa, da te vesti širijo tisti, ki bi hoteli, da bi šla še Španija v sedanjo vojno.

Jugoslavija je vedno bolj odločena ostati strogo nevtralna in se ne bo pustila zavesti v sedanjo vojno, sodijo italijanski časopisi.

Novi oddelki angleških in francoskih čet so se po uradnem poročilu včeraj izkrcali za hrbotom Nemcev pri Narviku.

Demonstracije proti zavezniški blokadi in proti Vatikanu zaradi nepristranske pisanja »Osservatore Romanu« so bile včeraj v Rimu ter po raznih italijanskih mestih. Demonstracije so bile prirejene s pomočjo študentov.

Italijanski listi poročajo, da je krst tretjega otroka italijanske prestolonasledniške dvojice, ki bi moral biti 22. maja v Napoliju, odložen na nedoločen čas. Krst so odložili najbrž zaradi dogodkov v Belgiji, saj je prestolonaslednica sestra belgijskega kralja.

Italijansko prosvetno ministrstvo je izdalo odlok, da se bo šolski pouk v Italiji letos končal 15. junija kakor vsako leto. Zrelostne skušnje pa se bodo začele 1. julija.

Današnji angleški tisk obsežno razpravlja o vdaji holandske vojske in pravi, da bi do tega ne bilo nikdar prišlo, če bi bila Holandija hotela prej sodelovati z zavezniki. Z vojaškega pogleda pa je za zaveznike vseeno, če stoji nemška vojska v Holandiji ali pa ob reki Meusi.

Angleški poslanik v Tokiju je dal japonski vladi zagotovilo, da Anglija ne misli zasesti nobene kosa holandske posesi na Daljnem vzhodu in da želi, da bi tudi Japonska ostala nevtralna.

Novi italijanski poslanik za Nemčijo Alfieri je sinoči odpotpal na svoje službeno mesto v Berlin. Na postaji se je od njega med drugimi poslovil tudi zunanji minister Ciano.

Holandska vlada je razglasila, da predstavljajo njene kolonije odslej samostojno državo, kateri vlada kraljica Vilijemina in bo ta država z vsemi silami sodelovala z Anglijo in Francijo v sedanji vojni.

Priprave Amerike za morebitni vstop v vojno

Če bi se Italija pridružila Nemčiji, bi to nedvomno potegnilo v vojno tudi Ameriko

Budimpešta, 15. maja. o. Madžarski časopisi obširno razpravljajo o sedanjem političnem in vojnem položaju v Evropi, zlasti pa se bavijo z vprašanjem, kaj bo storila Amerika, če bi zavezniški pretrpeli kak znatnejši neuspeh na zahodu in če bi Italija stopila v sedanjo vojno na strani Nemčije. Po sodbi madžarskega tiska, bo Amerika v istem trenutku prenehala biti nevtralna država, to se pravi, da bo stopila na stran Anglije in Francije, če že ne s svojo vojaško silo, pa s svojim vojnim brodom in z vso svojo gospodarsko močjo.

Washington, 15. maja. Reuter. Poveljnik ameriške vojske v minuli vojni, general Pershing je

izjavil včeraj, da je treba pripraviti vse sile Amerike za vstop v vojno. Pershing je med drugim dejal: Nihče od nas ne more trditi, kdaj bi mogli biti mi zapleteni v vojno, ki je sedaj vzplamela v Evropi. Danes je položaj tak, da ne moremo odlagati naših priprav.

Washington, 15. maja. m. Na včerajšnjem sestanku s časniki je zunanji minister Cordell Hull izjavil, da je ameriška vlada sklenila poklicati vse svoje državljane iz Italije. To bi pomenilo, da je ameriška vlada spremenila svoje stališče glede možnosti vstopa Italije v sedanjo vojno.

Novo opozorilo Rusije velesilam zaradi Balkana

Naše trgovinsko zastopstvo se vrača iz Moskve

Atene, 15. maja. m. Grško časopisje objavlja vest, ki pravi, da je moskovski radio predvčeršnjim razglasil, da je Sovjetska Rusija opozorila uradno vse vojskujoče se države kakor tudi nevtralne države, da je Sovjetska Rusija neposredno prizadeta na miru in v sedanjem stanju na Balkanu in da ne bi trpela nobenega napada na balkanske države. Vsaka akcija proti sedanjemu stanju na Balkanu bi naletela na odločen odpor Sovjetske Rusije.

Belgrad, 15. maja. m. Iz Bukarešte poročajo,

Grčija nadaljuje s svojim mirnim delom

Atene, 15. maja. Havas. Predsednik vlade Metaxas je imel včeraj v Pireju ob slavnostni otvoritvi velikih javnih del govor, v katerem je med drugim dejal: Nihče se naj ne čudi, da grška vlada v teh nemirnih časih nadaljuje s svojim načrtom za obnovo države. To je zato, ker nobena vojna ne more ustaviti naroda, polnega vere v bodočnost. V naprotju z onimi, ki vodijo vojne, uporabljamo mi svoje sile za to, da združimo vse sile pri obrambi neodvisnosti naše domovine. V tem oziru je Grčija eretna, da je soglasna in nobeni zlobni glasovi ne morejo ovirati obnove Grčije, ki ve, da ima narodno vladno, ki dela za obnovo države.

Nemški vojaški strokovnjaki, ki razpravljajo o zavzetju nekaterih belgijskih utrdb pri Liegeju, pravijo, da to zavzete kaže, da tudi Maginotjeva utrjena črta ni nezavzeta. Če nezavzetnih utrdb ni, jih potemtaka ni na nobeni strani. Vprašanje je samo, koliko žrtve zahteva taka osvojitve, o čemer so se pa Nemci precej poučili pred Liegejem, kjer je padlo ogromno število njihovih najboljših vojakov.

Predsednik belgijske vlade je imel sinoči po radiu govor iz Bruslja, v katerem pravi, da so nemška letala na več krajih bombardirala vlake z belgijskimi begunci, na katere so streljali tudi s trojnicami. Podoba sedanje vojne spominja na leto 1914, samo da je zdaj še huje. Naj omikani svet zve za te strahote in naj jih obsodi. Prišel bo čas, ko bo vse to povrnjeno. Nihče naj ne verjame izmišljenim vestem, zakaj belgijska vojska drži vse postojanke in kjer se je kaj umaknila, se je umaknila samo zaradi lažje obrambe.

V Berlin je dopotoval voditelj sovjetskega civilnega letalstva Molokov s številnim spremstvom, da bi si ogledal nemške letalske naprave.

V izpopolnjeni angleški vladi je postal minister za letalsko proizvodnjo časopisni močnik lord Beaverbrook, ki je bil prejše čase velik prijatelj Nemčije, katero je v svojem časopisu tudi podpiral. Kaže pa, da je zadnje leto mož svoje nazore do dna spremenil.

Po nekem nemškem uradnem poročilu naj bi bili Nemci včeraj potopili dve angleški veliki križarki, eno križarko zažgali, razen tega pa zažgali tudi 25.000 tonski angleški prevoznik parnik ter več manjših ladij. Angleži to poročilo zanikujejo.

Vojaška pogodba med Grčijo in Turčijo?

Carigrad, 15. maja. m. »Echange Telegraph«. Grški poslanik v Ankari se je nepričakovano vrnil s svojega dopusta, ki ga je preživel v Carigradu. Takoj po svojem prihodu je stopil v stik s turško vlado. Dobro poučeni krogi trdijo, da potekajo med Turčijo in Grčijo pogajanja za sklenitev medsebojne vojaške pogodbe.

Francija je zavrnila italijanske pritožbe zaradi blokade

Pariz, 15. maja. Havas. Med sestankom med italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano in francoskim poslanikom v Rimu Poncetom je francoski veleposlanik, kakor sporočajo, zavrnil trditve, navedene v znanem poročilu Pietra Marchija o zavezniški blokadi. Razgovor se je nanašal na tehnično plat omenjenega poročila.

Svica bo ostala strogo nevtralna

Bern, 15. maja. Stefani. Švicarsko vrhovno poveljništvo je izdalo poročilo, ki pravi, da se širijo vesti, ki dvomijo v švicarsko nevtralnost. Te vesti so docela netočne ter škodujejo koristim države, ker je znana tradicija Švice, ki je bila vedno nevtralna ter bo to ostala tudi v bodoče.

Ruske napovedi o bodočih nemških napadih na Anglijo

Moskva, 15. maja. m. Glasilo sovjetske vojske »Krasnaja zvezda« prinaša dalje poročilo svojega berlinskega dopisnika, ki pravi, da bo Nemčija vrgla vso svojo vojaško silo in vse svoje letalstvo proti Angliji. Zasedba »teh otokov« je eden glavnih ciljev nemške vojske. Zasedba letališč na Holandskem in na Južnem Norveškem je Veliko Britanijo silno približala Nemčiji. Nemci bodo imeli poslej le še 450 kilometrov do Velike Britanije in bodo tako lahko v eni uri prileteli nad Anglijo. Berlinski dopisnik lista meni, da bodo Nemci pričeli obstreljevati Harwick na južnem delu Britanije, ki je važen za zveze z evropsko celino čez Rokavski preliv.

K slavnosti na Aškerčevem domu

Rimske Toplice, 12. maja.

Predvsem poudarjamo, da s temi vrsticami ne nameravamo razpihivati niti strankarske niti svetovnonazorske nestrpnosti, temveč nam jih narokuje iskreno čustvo občalovanja, da Slovenci — zvesti svoji stari navadi — ne moremo izpustiti nobene prilike, primerne in neprimerne, ne da bi izžvali »nasprotni tabor«.

Slavnosti, ki je bila na binkoštni ponedeljek na rojstnem domu pesnika Antona Aškerca, ob priliki, ko je bila ta, z zbirko odkupljena, domačija predana v uporabo pesnikovim sorodnikom, se je udeležilo mnogo ljudi.

Razen Ciril-Metodarijev, skavtov, Sokolov in zastopnikov drugih »nacionalnih« organizacij, je bilo navzočih tudi veliko domačinov in gostov, ki niso svojega strankarskega in organizacijskega pripadništva kazali na viden način, čeprav jih je bilo med udeleženci velik del, če ne večina.

In v imenu vseh teh ter v imenu vseh onih Slovencev, ki sicer niso člani navedenih organizacij, pa so vendar ravno tako prispevali k zbirki za odkup Aškerčevega doma, občalujemo, da so privedli te slovenosti smatrali za potrebno, dati vsjer privediti izrazilo »napreden« značaj.

Aškerce je velik slovenski pesnik. Kot tak je last čelaga slovenskega naroda, ne samo naprednega tabora, v katerega je kasneje v življenju, ko že ni bil več pravi pesnik, vstopil.

In vsi, ki smo prispevali za ohranitev Aškerčevega doma in ki smo se udeležili njegove proslave, smo, ali bi vsaj morali s tem počastiti sam spomin Aškerca-pesnika. Kvečjemu bi smela biti ta slavnost še slovenska narodna manifestacija. In drugače nič!

Prijatelji pa so, žal, svojo nalogo drugače razumeli. Te besedilo na spominski plošči sami je dvomno: »Velikemu borcu in glasniku svobode (podčrtali mi!) Antonu Aškercu se je oddolžil slovenski narod z obnovo te domačije na pobudo C. M. D. Sv. Peter v Ljubljani. 13. V. 1940.«

Borcu — za kaj?! Zakaj ne pesniku?! In zakaž besede, ki so padle iz ust slavnostnih govornikov, kakor n. pr.: »... v času, ko je razsajal (!) Mahničev duh in ko je bila že vsaka slovenska rodoljubna misel paganstvo (!) ...«

Danes, ko lahko gledamo Aškerčevo dobo in njegovo osebno tragedijo po zaslugi časovne oddaljenosti in nepristranskih življenjske, predvsem pisateljice M. Borštnikove, že kolikor toliko v pravi luči, ne more noben nepristranski človek trditi, da je v boju med Mahničem in Aškercem vsa krivda samo na Mahničevi strani. Oba sta bila prestrastena. Toda s časom bi se oba pomirila, če

ne bi Aškerce začel bolehati od napuha in megalomanije. To je zgodovinska resnica, kakor tudi dejstvo, da je radi tega nastal proti Aškercu enako hud, če ne še hujši odpor kot pri »klerikalnem« tudi v »naprednem« taboru mlajšega rodu.

Posebno v sedanjih časih, ko nam je slova vseh Slovencev tako krvavo potrebna, je tudi iz narodnostnih razlogov, torej iz razlogov, ki bi jih

„Predstavnik angleškega kapitala“ je sleparil odvjetnike in profesorje ...

Maribor, 14. maja.

V Mariboru imamo spet večjo afero, ki pa je polagoma pronicava v javnost, ker se prizadete osebe prizadevajo, da bi zadeva ostala tajna. Afera pa je zelo zanimiva ter prav primerno oveljuje naivnost nekaterih Mariborčanov, o katerih bi malokdo pričakoval, da bodo zaradi svojega izkustva nasledili sleparju.

Meseca januarja se je pojavil v Mariboru »dr. jur. Oto Šketa« — tako se je namreč predstavil, v resnici pa je bil to le navadni Oto Šketa, ki je pač študiral svoje dni jus, napravil pa je le en semester, nato pa je zlezal na epoleko pot nepoštenosti in sleparije. Možno je bil zaradi tega tudi že predkaznovan. V Mariboru se je nastanil pri nekem svojem sošolcu, ki ga je vzel pod streho zgolj iz usmiljenja, četudi je poznal njegovo preteklost. Seveda sošolec ni vedel, kake sitnosti si bo s tem nakopal na glavo. Šketa je prišel v Maribor revno oblečen, tudi njegov nastop ni nič posebnega, pa je zato tembolj čudno, da je imel take uspehe.

Šketa je kmalu dobil zveze z nekaterimi znanimi Mariborčani. Tako je spoznal med drugimi nekoga odvjetnika ter več profesorjev. Predstavil je se jim kot šef organizacije Lloyd-Company v Angliji, ki bo sedaj osnoval svojo posebno podružnico v Belgradu, katero Šketa organizira. V tej podružnici se bodo včlanila vsa podjetja, ki v naši državi delajo z angleškim kapitalom. Ker je teh podjetij veliko ter razpolagajo z ogromnimi sredstvi, ni čuda, če si je Šketa takoj kljub svoji neznanosti pridobil spoštovanje vseh, s katerimi je obšel. »Šef organizator« je takoj med novimi znanci razpredel svoje mreže ter jim je pripovedoval čuda o novi družbi. Ker se je zadnje čase pri nas precej govorilo o takšnih angleških gospodarskih ustanovah, je imel hvalažne poslušalce, ki so verjeli vse, kar jim je govoril ter so na tihem že delali načrte, kako

moral »napredni« tabor najbolj upoštevati, škodljivo, če se slavnosti, ki jih je omogočil ves narod in h kateremu so vabili tudi listi »Mahničeve« smer, izvedejo tako, kakor je bila izvedena Aškerčeva proslava! Upamo, da so tudi med »naprednimi« krogi pametni ljudje, ki se zavedajo resnosti položaja, in te prosimo, naj poskrbe, da se slični prizori ne bodo več dogajali!

In še nekaj pripomnimo: Notranjčina Aškerčevega doma nudi kljub »obnovi« tak žalosten pogled, da bi ne smel hiše v takem stanju pripravljati odbor privoščiti kot bivališče nobenemu človeku, pa niti Aškerčevim sorodnikom!

bodo prišli s to veliko organizacijo v zvezo ter tudi za nje ostala kakšna drobtinica.

Šketa pa se je hvalil tudi s svojimi dobrimi vezmi v Belgradu ter je pripovedoval, da doseže vse, kar hoče, saj je v naših ministrstvih kar doma. Govoril je tako prepričljivo, da so mu njegovi znanci tudi to verjeli. Ponudil se je za neke intervjuje ter so se neki odvjetniki in dva profesorja odločili, da se ugodnosti njegovih zvez poslužijo. Odvjetnik in eden od profesorjev so leta 1923 zamudili rok za prijavo za rezervne oficirje. Oba bi morala biti sedaj že kapitana, saj sta služila kot častniki že v avstrijski armadi, pa nimata pri nas še oficirskega čina. Šketa se jima je ponudil, da bo zadevo uravnil. Napravila sta vsak svojo prošnjo ter jo izročila Šketi, prošnjo pa sta primerno »namazala« z večjim znekom. Drugi profesor pa je ločen ter mora ženi plačevati mesečno neki znesek. Šketa se mu je ponudil, da bo v Belgradu izposloval, da ne bo treba nič več plačevati. Tudi za to »uslugo« je prejel vnaprej primerno plačilo. Ko je Šketa videl, kako njegove »zveze« vlečejo, je nastavljal še druge, bolj vabljive limanice.

Zašel je pripovedovati, da bo Lloyd Company napravila tudi v Mariboru svojo podružnico, katero bo on organiziral ter našel primerne ljudi, ki bodo prevzeli vodstvo. Eden od profesorjev se je takoj zanimal, kako bi bilo z mestom generalnega ravnanja ter podružnice ter mu je Šketa to službo takoj tudi obljubil. Odvjetnik pa se je zanimal bolj za praktično stran novega podjetja — za pravno zaopustvo, ki je po navadi še bolj donosno kakor ravnanjsko mesto. Seveda mu je šeforganizator to mesto takoj obljubil ter je odvjetnik baje za takšno uslužnost odrajtal 8 jurjev. Šketa je obljubil generalnemu ravnatelju in pravnemu zastopniku vsakemu po 10.000 din mesečne plače ter še druge bonitete, vse pa seveda plačljivo v angleški valuti — v funt sterlingih. Pripovedoval je tudi, da dobliva on tudi takšno plačo in sicer 10.000 din na mesec ter vsak dan 600 din dnevnice. Na podlagi teh obljub so se potem sklenile tozadevne nastavitvene pogodbe, v pisarni tega odvjetnika. Pri teh pogajanjih je Šketa frapiral svoje znanke s poznavanjem Pariza, Londona in raznih drugih vele mest. Pripovedoval jim je vse v podrobnosti, kako je živel v Parizu ter je potem profesor, ki je bil imenovan za generalnega ravnanja, kasneje ugotovil, da mu je Šketa našteval čisto izmišljena imena postaj pariških podzemeljskih železnic. Hvalil se je tudi s pokroviteljstvom znanega angleškega lorda in je pripovedoval, da ima posestvo pri Rogški Slatini, kamor bo tega lorda povabil, da se tudi Mariborčani z njim spoznajo.

Tako je Šketa polagoma namestil ves svoj krog novih mariborskih znancev pri Lloyd kompaniji ter jim že razporedil primerne plače, tako da je vse plaval v sreči in zadovoljstvu, naenkrat pa je prišel hladni tuš. Znanec, pri katerem je Šketa pri svojem prihodu v Maribor par dni stanoval, dokler si ni priseljal toliko denarja, da se je primerno oblekel in nastanil, se je srečal s profesorjem, ki bi moral postati generalni ravnanj. Pogovor je nanesel na Šketo in profesor je tedaj izvedel, da ni to noben doktor juris in noben šeforganizator. Sledila je potem prijava pri oblasteh in hud »maček« pri prizadetih. Šketa pa sedaj zasleduje tako bo nastopil, ko ga dobijo v roke, svoje mesto kot »šeforganizator« v kehi...

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 15. maja. M. Snoch je imel sestanek izvršni odbor demokratske stranke, ki je sklenil, da se bo v soboto zbral plenum glavnega odbora stranke, da bo sprejel potrebne sklepe glede notranje in zunanje politične položaja naše države.

Belgrad, 15. maja. m. V Belgradu se mudi skupina slovenskih županov, ki je bila včeraj sprejeta najprej pri gradbenem ministru dr. Kreku, nato pri belgradskem županu Vojinu Djuričju, pri predsedniku senata dr. Korošcu in pri predsedniku vlade Dragiši Cvetkoviću. Danes pa bodo slovenski župani sprejeti tudi pri podpredsedniku vlade dr. Vladku Mačku.

Na čast slovenskih županov je belgradski župan Djurič sročil v hotelu »Srbski kralj« priredil večerjo, pri kateri so bili navzoči minister dr. Miha Krek, senator Smodej, župan Djurič in vsi trije belgradski župani.

Popolno medicinsko fakulteto dobimo

Belgrad, 14. maja. Na podlagi § 1. uredbe o spremembah obstoječih predpisov in izdajanju novih z dne 16. septembra 1939 je prosvetni minister izdelal za ministrski svet uredbo o spremembah in dopolnitvah zakona o vseučiliščih z dne 28. junija 1930 in splošne uredbe o vseučiliščih z dne 11. decembra 1931. Uredba določa, da se v zakonu o vseučiliščih ukinja § 51, kakor tudi vse odredbe splošne uredbe o vseučiliščih in uredbe o medicinskih fakultetah v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani, ki so v soglasju s § 51. zakona o vseučiliščih. Prosvetni minister se pooblašča, da s posebno uredbo odredi vse potrebno za postopno odpiranje petega do desetega semestra medicinske fakultete v Ljubljani.

Po tej uredbi se § 145. splošne uredbe o vseučiliščih spremeni in se glasi: Za sprejemanje kandidatov, ki žele polagati ta izpit, obstojata dve izpraševalni komisiji: izpraševalna komisija v Belgradu, ki bo izpraševala vse asistente vseučilišča v Belgradu in na fakultetah v Subotici in Skoplju, ter druga izpraševalna komisija v Ljubljani, ki bo izpraševala vse asistente vseučilišča v Ljubljani.

Prosvetni minister Maksimovič je predno uredbo že podpisal ter jo predložil v podpis tudi članom ministrskega sveta. Večina ministrov je uredbo tudi že podpisala.

V nedeljo bodo na Hrvaškem občinske volitve

Zagreb, 15. maja. j. Včeraj je bil zadnji dan za vlaganje list za občinske volitve, ki bodo v nedeljo. V večini občin je bila vložena po ena lista, koder ima HSS veliko večino. Kjer so v večini Srbi, je postavila SDS svoje liste, drugje pa je šla skupaj s Hrvati. Pač pa so bili v nekaterih občinah bolj razgibani in so postavili kar po štiri liste. V Fočnici v Bosni pa je bila postavljena skupna lista med JRZ, HSS in muslimani, JNS, ki je bila sklenila, da ne bo šla na volitve, je vendar postavila svojo listo na Hvaru, kjer je nosilec Benito Kсандrić. Na splošno je HSS ohranila trdno disciplino med svojimi pristaji, le v redkih krajih so si nezadovoljenci postavili samostojne liste, kakor na primer v Klisu. Zaradi zunanje politične razmer je agitacija spalnala in bodo volitve potekle v popolnem miru brez velikega zanimanja javnosti zanje.

Slepec in njegova vodnica utonila

Maribor, 13. maja.

Poročali smo že, da so našli v Spodnji Ložnici v potoku Ložnica mrtvega slepega berača Alojza Laha iz Cigence. Pogrešali pa so njegovo spremljevalko, Lahovo mamo, 65 letno Marijo Lah. — Slepec in njegova spremljevalka sta se nahajala 3. maja v Sp. Ložnici, odkoder sta se nekoliko vjnena napotila v temi proti domu. Naslednjega jutra so našli Alojza Laha utopjenega v Ložnici, njegove spremljevalke pa ni bilo nikjer. V četrtek pa je nabirala kočarica Terezija Bernik drva v grmovju pri potoku Ložnici. Pri tem je zagledala v vodi kakih 100 m nižje mostu žensko utopjenko, katero so spravili na suho ter prepoznali v njej pogrešano Marijo Lah. Padla sta oba s pastorkom v naraslo vodo ter utonila.

Murska Sobota

Šahovska sekcija SK Mure zmaga. Pred kratkim je šahovska sekcija SK Mure odigrala prijateljsko tekmo z izbranim moštvom Ptujca. Borba na šahovskih poljih je bila prav zanimiva in se je končala z rezultatom 5:3 v korist SK Mure. Ze večkratne zmage potrjujejo, da ima Sobotka izvrstne šahiste.

Sla je na Umance. Pri neki Sobočanki sta se glasili dve ciganki in jo prepričali, da ima skrivno bolezen, ki jo povzročijo nevoščljive ženske z vrazami. — Prepričale sta jo tudi, da se bolezen ozdravi samo z začaranim denarjem in jima je prinesla 200 din. Denar sta zavili v krpo, opravile čarovniške molitve in ji rekly, da mora denar spraviti pod glavič. Nagrađa 20 din se je cigankama zdela premajhna in sta se prihodnji dan spet vrnili. Pod pretezo, da čarovnija ne bo pomagala, če ne izroči vsega denarja, je nato Sobočanka prinesla vse denar v znesku 7800 din. Denar sta ciganki spet zavili v krpo, opravili čarovnijo in pri tem krpo zamenjali ter odnesli denar. Pri odhodu sta zabili, da ne sme pred večerom krpe odvezati, ker bo sicer čarovnija izgubila svo moč. Ko je Sobočanka uvidela, da sta jo ciganki pošteno ogojufali, ju je naznanila orožnikom, ki so ciganki izsledili nekje pri Čakovcu. — Previdnost je lepa čednost!

Prosvetni odsek grafične organizacije bo priredil v soboto, 18. t. m. ob 8.30 zvečer v dvorani Delavske zbornice špicarjevo spevajo »Svoje glavoček«, ki jo je na novo uglasil P. F. Ačko. Pri prireditvi bo sodeloval salonski grafični orkester. — K veselju in zanimivi premieri vsi vljudno vabljeni!

Ljubljana od včeraj do danes

Po nalivu in po dveh dokaj blelih, precej hladnih dneh, ki ju sonce ni moglo ogreti ne presijati, smo sredi dobili imenitno pomladansko noč, davi pa najlepše majsko jutro. Tako lepo sveže je bilo, tako prijetno in jasno. Zegodaj je sonce pozlatilo travnike in zelene kostaune, na katerih bleste gosto drug pri drugem beli cvetni grozdi. Po obzorjih se je dvigala rožnata megla, ki se bo dopoldne razkajala in dobili bomo imenitno popoldne. V takem lepem mesecu smo, vse cvete, nebo je tako jasno, vse se veseli življenja — na svetu pa spet rjovejo topovi, tanki rušijo z zaglušujočim ropotom vse, kar se jim postavlja po robu, letala sejejo razdejaje in smrt, ponosne stavbe se spreminjajo v razvaline, iz pogorišč se kadu umazani dim, v potokih lije kri, polja so pokrita s trupli, spomladansko cvetje je krvavo oškropljeno, zbegani ljudje dero ob prvem glasu pogubnega brnenja z neba pod zemljo, kjer se plašno, po vsem telesu drgetajoč stiskajo drug k drugemu. Zunaj pa sije veselo sonce, maj cvete, tako lepo bi bilo življenje! Treba je tega nečloveškega klanja, ki meče človeštvo v stisko in revščino vsake sorte! Ali ne bi bil lepši sprehod v dvoje po logih in livadah, kakor pa je besni tek poblašnega napadka, ki hiti, da bi z bajonetom pokončil bližnjega, spravil v nesrečo njegovega očeta, v obup njegovo mater, sestre in ženo in v bedo njegove neobojne otročice! Svet je ponorel! Ali ni lepše mirno delo doma na polju ali v tovarni, v vseh teh poklicih, ko človek nikomur neče nič hudega? Prej ne bo miru, da se bo vse s tolikim trdom zgrajeno in postavljeno zrušilo v prah in pepel! Daj Bog, da bi bilo naši lepi, miroljubni domovini prizanešeno s temi grozotami!

Ne vedo, kdo je ponesrečenec

Ponoči so v ljubljansko bolnišnico pripeljali nekega ponesrečenca, ki je imel težko poškodbo na glavi, hudo rano na čelu. Bil je še nekoliko pri zavesti, toliko, da so ga lahko vprašali, kako se piše. Odgovoril pa jim je zdaj, da je Košnik Franc, zdaj pa, da je Franc Pevec in da je doma iz Goričevega pri Golniku na Gorenjskem. Ponoči je ponesrečenec, čigar identitete niso mogli ugotoviti, izdihnil. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči to upravi ljubljanske bolnišnice.

Včeraj je bilo sprejetih več kakor 170 bolnikov, pa tudi danes je že jutro pokazalo, da je pričakovati ves dan velikega nava. Med včeraj spre-

jetimi pacienti bi omenili naslednja ponesrečence:

Maks Kosec, ključavničarski mojster iz Mengša, se je peljal z motornim kolesom po Dunajski cesti. Pri tako imenovanem »slepem tiru« pa se je po nesrečnem naključju zaletel v avtobus, padel in se hudo potolkel.

Kamnit drobec je odletel v oko zidarju Milanu Kalanu iz Logatec.

S tramvaja je padel delavec pri podjetju Du-kič Jakob Matič, ki si je zlomil roko.

S tramvaja je padel delavec pri podjetju Du-ze Glavan. Skočil pa je tako nerodno, da je padel ter si zlomil pri tem desno nogo.

Avtomobil je povozil posestnika iz Rakitnice pri Ribnici Ivana Oberstarja. Oberstar je dobil poškodbe po životu.

Na kolodvoru se je včeraj ob pol dveh ponoči smrtno ponesrečil premikalec Jožef Petrovič, ki je bil zaposlen pri premikanju vagonov na glavnem kolodvoru, kjer je pripravljaval kompozicijo za postojnski vlak. Pri tem je prednji vagon manjše kompozicije prišel nekoliko nad ločnico (znak, ki kaže, do kod se sme postaviti vagon ob stiku dveh prog, da se kompozicija, ki pripelje s sosednje na to progo, ne zaleti vanj). Po sosednem tiru je privozila lokomotiva, na kateri je na stopnicah stal Jožef Petrovič. Lokomotiva in prednji vagon kompozicije, ki je bil postavljen nekoliko čez ločnico, sta pri tem prišla tako tesno skupaj, da je Petrovič zagnel med njima. Polomilo mu je obe nogi, dobil pa je tudi težke notranje poškodbe. Brž je bil prepeljan v bolnišnico, pa mu zdravniki niso mogli več pomagati. Pokojni je bil 36 let star ter je stanoval s svojo družino na Šmartinski cesti.

Danes so nehali s šolo

Maturantje, mali in veliki, so danes končali šolo, da se bodo lahko še nekoliko pripravili na bližnje izpite. Druga leta so ob tej priliki navadno okrasili z zelenjem šolske sobe, letos pa je banska uprava izdala odlok, po katerem tega ne smejo narediti, ker bi na ta način razrede preveč nasmetili. Dovoljeno pa jim je, da si pripno šopke. Za marsikoga je ta dan vesel, saj ve, da se bo poslovil od šolskih klopi, ki jih je toliko časa gladi in kjer je preživel dokaj pisanih ur. Nekateri pa seveda obhaja tesnoba, saj ne vedo, kako in kaj. Velika matura je pred njimi, pošteno bo treba še pljunuti v roke, da bodo dobro pripravljeni.

Clements Ripley:

KRIŽANA LJUBEZEN

»Ne, jaz sem prišel sam!« je vljudno, toda hladno odgovoril Buck.

»Prijeten večer, ali ne?« je nadaljeval Pres. Prav za prav ni vedel, kaj bi govoril s tem človekom, izkušenim strelcem in znanim gentlemanom.

»Krašen! Prijeten in hladen!« je odgovoril Buck. Pres je čutil v Buckovih besedah neko zbadljivost in ironijo. Brez dvoma je meril na njun neprijetni položaj, je pomislil Pres in ves razdražen skoro zakrčkal:

»Vam je tu hladno, Mr. Buck? Meni se zdi, da ni niti najmanj! Tako meni kot Miss Juliji!« Pri tem je pesti obeh rok stiskal še krčeviteje in čutil, kako ga v teh pesteh nekaj draži in živa k udarcu. Toda tudi Buck je odnehal, kdo ve iz kakšnih vzrokov? Morda je končno začutil nevarnost, v katero bi lahko zašel, če bi nadaljeval na ta način. Zato se je umaknil.

»Končno tudi... nile« je zmignil z rameni in se pri odhodu poklonil. Njegova visoka, elastična in elegantna postava je bila v tem trenutku videti še nekam višja; kot bi se iztegnil, da bi bil čim vidnejši njima, ki ju je zapustil v neprijetnem položaju in se spretno izognil soudu.

Po dvorani so se razlegli prvi zvoki orkestra. Igrali so valček. Pres je nekoliko postal kot bi prieluskoval glasbi, da bi z duhom in nogami zajel ritem glasbe, poleg njega pa je stala Julija vsa zmedena. Njene slutnje so postajale vedno jasnejše in strahnejše. Bilo ji je jasno, da ji je Pres pripravil kazen za njeno svoje-glavost in da bo storil današnji večer vse, kar je pozabil včeraj, ko je prišel v njeno spalnico s palico v roki. Samo kazen bo danes hujša. Izbežal jo bo moralno in jo vrgel zaesehu tem lažnim moralistom, pri čemur ne bo štedil niti samega sebe...

Okrog njiju je začelo vse plešati. Neka nebrzdana mladost je oživela vso dvorano. Pres se zavrtel in si po ološčtem parketu sledil v ritmu orkestra, kot da jih po krasni dvorani nosijo nevidne sile in jih bodo nosile do onemoglosti. Pres se je z roko oprčil Juliji, ki se ga je držala čvrsto kot bi se ob njegovih krepkih mišicah počutila sigurnost. Če bi jo v tem trenutku pustil samo, bi zbežala in stekla za njim, proseč ga, da je ne zapusti. Polastila se je še strašna nesigurnost. Gledala pa je vse okrog sebe z jasnim očesom in si ustvarjala o vsem svoje pravilne zaključke. V tem kratkem času je ne en-

krat, ampak šestkrat obžalovala svojo kljubovalnost in svojo glavo.

Pres je z desno roko objel Julijo nižje pod pasom, da se z roko ni dotaknil njene gole, gladke in vroče polti in zaplesal. Po plesnem koraku ni bilo mogoče opaziti, kako težka kocka se je valila v njegovi duši, niti kakšni viharji besnijo v Miss Julijini duši. Oba sta plesala sigurno, elegantno in lahno. Prostor okrog njiju pa se je vedno bolj redčil. Plesalci so se jima v začetku umikali, kmalu pa so se začeli po vrsti umikati na hodnike in v stranske dvorane. Komurkoli sta se plesala približala Miss Julija in Pres, se je z glavo in z vsem telesom obrnil demonstrativno v stran, da se ne bi zgrajal nadgolo in gladko Miss Julijino poltjo ali da ga ne bi nehoti popadla grešno poželjenje po njeni toploti in lepoti.

»Pres, pojdiva!« je proseče in skrušeno zašepetala Miss Julija, ko je začutila, da sta v dvorani ostala edino onadva in da orkester igra samo za njiju.

»Nikakor, saj niti plesala še nisva!« je trdno in hladno odgovoril Pres in jo privel še tesneje k sebi, ne da bi odnehal v plesnem koraku.

»Pusti me, da odidem! Odpelji me, prosim te, Pres!« mu je šepetala Julija. Čutila je, kako ji trepetajo noge, da bo popolnoma klonila in se morda tu med vsemi spustila v jok ali padla v nezavest, če bo to trajalo še nekaj časa. Njen ponos je doživljal vedno večje in večje ponižanje. Še malo in zlomljena bo.

Le neke lože se dvigne starejši gospod,

reditelj vse zabave in da, ves razburjen, kapelniku znak, da preneha z godbo. Pod ostrim in jasnim zamahom dirigenta je orkester obmolnil. Pres je napravil še dva, tri plesne korake, nato pa se ustavil, še vedno nespremenjeno držeč Miss Julijo in z ukazajočim glasom zaklical:

»Igrajte dalje!« Njegov glas je bil trd in odločen.

»Ukazujem, igrajte dalje!« je znova zaklical in pod vplivom njegovega močnega glasu je začel orkester znova igrati. Pres je nadaljeval ples sam, popolnoma sam in nosil v naročju lahko telo skrušene Miss Julije. Miss Julija je začela klecati in tiho, pridrušeno prosila:

»Pres, prosim te, odpelji me!« Končno je Pres popustil in obstal. Prijel je Miss Julijo pod roko in odšel z njo iz dvorane, ne da bi koga pogledal. S trdim in ostrim korakom je odhajal ponosen in siguren. Sledila sta mu je tetka Belle in stric Billy. Onadva sta razumela vse, kar se je tu zgodilo, ker sta edina vedela vzrok vsega tega.

Ko je kotjaja obstala pred Miss Julijino hišo in so vsi izstopili, je Pres pri vratih obstal in zamolklo zašepel:

»Lahko noč, tetka Belle! Lahko noč, Julija!«

Julija je pri vhodu v hišo postala. Rešena dotedanjega poniževanja se je vzravnila in zroč Presu ostro v oči, ga je vprašala:

»To je vse, kar mi imaš povedati?«

»Da, vse!«

»Ti ne jaz!« je mirno odgovoril Pres.

ne da bi trenil z očesom. Julija se mu je bolj zazrla v blede in zmučeni obraz, dvignila roko in ga udarila po levem licu kolikor najmočnejše je mogla. Pres se tem iznenaden, je zatrepetal, stisnil pesti, kot da hoče udarec vrniti, pa se je premajal in z dolgim, prezirljivim in bolnim pogledom pogledal Julijo in brez besede odšel. Čutil je, kako se je v njem zrušilo nekaj velikega, a kolikšno brezobzornostjo in grobim nerazumevanjem so bile porušene vse, tako lepo zasnovane sanje, sanje njegove rane mladosti. V tem trenutku se je zopet spomnil doktorja Livingstona in njegovih besed, da današnji moški ne znajo več spoštovati žene in zamrmral prede:

»Morda je imel prav!« Sicer pa je vseeno, med njim in Julijo je sedaj itak vse končano. Vedno dalje in dalje v hladno, samotno noč se je izgubljal njegov korak, ki je počasi in težko padal na zemljo kot bi ga pritiskalo k tlom neko težko, nepričakovano breme.

V Miss Julijini hiši pa je jadikovala tetka Belle, ki je Presa iskreno ljubila. Tetka Belle je vedela, kako usodne posledice bi moglo imeti nepremišljeno dejanje, četudi ogorčeno, toda brezpogojno okrutne in prenege Miss Julije.

»Ne pustaj ga! Poklici ga nazaj! Julija, bila si blazna!« je jadikovala tetka Belle skoraj sklenjenih rok, proseč Miss Julijo, naj se spametuje, streme in še o pravem času razume dalekosežnost svoje velike napake. Naj si oredi vse posledice, ki bodo sledile!